

**BITIRUVCHI O'QUVCHILARDA KASBIY VA HAYOTIY
KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK
MASALALARI**

Abdullayeva Adolat Aminboy qizi

Qoraqalpog'iston Respublikasi Amudaryo tumani 50-sonli maktab

amaliyotchi psixologi

ANNOTATSIYA

Faoliyatning rivojlanishi ta'limda ma'lum didaktik tamoyillar asosida sodir bo'ladi. Bular ilmiylik, izchillik, tizimlilik, qulaylik, ta'limdagi faollik, onglilik va hokazolardan iborat bo'lib, kamchiliklarni bartaraf etish orqali ta'lim tizimiga o'zgartirishlar kiritishni taqozo etadi.

Kalit so'zlar: Pedagogik texnika, ilmiylik, izchillik, tizimlilik, qulaylik, ta'limdagi faollik, ong, hissiy holatni boshqarish, ijtimoiy idrok, ruhiy rivojlanish

KIRISH

Kelajak mutaxassislari, doktorantlar o'z o'zini, hissiy holatini boshqarishning pedagogik usullariga ega bo'lishlari kerak, boshqalar bilan munosabatlarni o'rnatish qobiliyati, nutqning ekspressivligi, mimika va pantamimik ekspressivlik bilan ajralib turishi, bitiruvchilarda pedagogik texnikaning rivojlanishining psixologik xususiyatlarini kabilar yoritilgan.

Bitiruvchilar pedagogik texnikani rivojlantirishning o'ziga xos psixologik xususiyatlariga ega. Pedagogik texnikaning asosiy xususiyatlariga psixologik nazariyaning g'oyalari va tamoyillari, ta'limga faol yondashish kiradi:

1. Faoliyatning metodologik asosini bir tomondan ob'ektiv dunyo, ikkinchi tomondan psixikaning miyaga ta'siri tashkil etadi. (A.N. Leontev)
2. Aqliy ta'sirni faollashtirish sub'ektning ehtiyojlaridan kelib chiqadi (E.G'oziyev).

3. Subyektni moddiy olamdagi faoliyatga yo'naltirish, faoliyatning o'zi ham ijtimoiy munosabatlarga kiradi (L.S.Vigotskiy).

4. Inson faoliyati psixikaning ijtimoiy-tarixiy xususiyatiga bog'liq bo'lib, bu jarayon ijtimoiy hayotning o'zida sodir bo'ladi (D.B.Elkonin).

5. Ma'naviyat inson faoliyatida ichki faollik sifatida namoyon bo'ladi (P.Ya.Galperin).

Ushbu metodik asoslar bitiruvchilar uchun pedagogik texnikani o'zlashtirishda qo'l keladi. Binobarin, ta'lim jarayoni o'quvchilar faoliyatini tizimli tashkil etishni taqozo qilgani uchun uning barcha tarkibiy qismlari o'quvchi faoliyatini tizimli tashkil etishni nazarda tutadi. Bular ta'limning maqsadi, mazmuni, ta'lim shakllari, usullari, vositalari, ta'lim mahsuloti, bilim, ko'nikma va malakalardir.

Bitiruvchilarda pedagogik texnikani ishlab chiqishda pedagogik faoliyat tizimli tashkil etilgan. Faoliyatning rivojlanishi ta'limda ma'lum didaktik tamoyillar asosida sodir bo'ladi. Bular ilmiylik, izchillik, tizimlilik, qulaylik, ta'limdagi faollik, onglilik va hokazolardan iborat bo'lib, kamchiliklarni bartaraf etish orqali ta'lim tizimiga o'zgartirishlar kiritishni taqozo etadi.

Bularga o'z-o'zini nazorat qilish, qat'iyatlilik, qunt bilan o'rganish va boshqalar kiradi. Shuning uchun ham o'qituvchi faoliyatida birgina emas, balki bir nechta pedagogik vazifalar qo'yiladi va ular pedagogik vaziyatlarga, jumladan, pedagogik vazifalarni qo'yish va yechish shartlariga va hokazolarga qarab tuzatiladi. Bunday vaziyatlar to'liq o'rganish texnikasini egallash bilan tavsiflanadi. malakali o'qituvchi tomonidan boshqarish. Zaruriyat tug'ilganda har qanday kutilmagan vaziyatni pedagogik holatga aylantira oladi.

Pedagogik texnika - bu mutaxassisning o'zining psixofiziologik apparatidan tarbiyaviy ta'sir vositasi sifatida foydalanish qobiliyatidir. Bu o'qituvchiga o'z pozitsiyasini yanada chuqurroq, yorqinroq va malakaliroq namoyon etish, tarbiyaviy ishda muvaffaqiyatga erishish imkonini beruvchi metodlar majmuasidan foydalanish qobiliyatidir.

- o'z-o'zini rivojlantirish;

- ilg'or texnologiyalar asosida o'quv faoliyatini qurish;
- o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik uchun asos yaratish;
- o'quvchilarning ichki motivatsiyasi asosida o'quv faoliyatining yo'nalishini egallashni ta'minlash va boshqalar.

Bitiruvchilarda pedagogik texnikani egallash ijtimoiy tajribalarni tezroq o'rganish va tushunishga, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga, atrof-muhitga munosabatni shakllantirishga olib keladi. Kognitiv faoliyat talabaning intellektual rivojlanishini ta'minlaydi.

L.I. Ruvinskiy tadqiqotlarida pedagogik texnika “o'qituvchiga yordam

beruvchi, o'quvchilarni “ko'rgan va eshitgan narsasi orqali o'z “ongi va qalbi”ni his qilishga undaydigan kuch” ekanligi ta'kidlangan.

Tadqiqotchi A.P.Chernyavskaya pedagogik texnikaga “o'qituvchi faoliyatining ichki mazmunini va uning tashqi ifodasini uyg'unlashtirishga yordam beruvchi metodlar majmuasi” deb ta'rif beradi.

Shunday qilib, pedagogik texnika - bu o'quv materialini taqdim etish ko'nikmalari va usullari to'plami bo'lib, ularning asosiy vositalari nutq va og'zaki bo'lmagan aloqa vositalaridir.

Pedagogika fanining qonuniyatlari va mazmunini o'rganish, uni yosh avlod tarbiyasida qo'llash tabiiy hol bo'lib, har bir o'qituvchidan mahorat talab etilishi, mahorat esa tajriba orqali egallangan shaxsga xos xususiyatdir. ma'lum bir sohada moslashuvchan malaka va ijodkorlik asosida shakllanadigan kasbiy mahoratning nazariy darajasi. amaliyot orqali orttirgan tajribamiz asosida aniqlanadi.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, STEAM texnologiyasi bitiruvchilarning pedagogik texnikasini takomillashtirish va ularning psixologik xususiyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlash lozim. STEAM texnologiyalarining mohiyati va ularni oliy ta'limda qo'llashning o'ziga xos

jihatlarini mavjudligini hisobga olgan holda. , bugungi globallashtirish davrida bo'lajak o'qituvchilarda quyidagi tuyg'ularni shakllantirish muhimligi aniqlandi.

- nutq texnikasini nazorat qilish, jamoaga va shaxsga ta'sir o'tkazish qobiliyatini takomillashtirish;
- insonparvarlik tuyg'ularini rivojlantirish;
- kommunikativ (muloqotga moyillik) ko'nikmalarini shakllantirish;
- kasbiy mustaqillik, mehnatsevarlik, hissiy barqarorlik, o'z ishiga ijodiy yondashish tuyg'ularini rivojlantirish.

XULOSA

Kasbiy bilim pedagogik texnikaning fundamental asosini tashkil etadi, shuning uchun pedagogning bilimi, bir tomondan, u o'qitayotgan fan bo'yicha bilimga, ikkinchi tomondan, uni o'zlashtirgan talabalarga qaratilgan. Pedagogik tamoyil va qoidalar kasbiy pedagogik bilimlarning o'ziga xosligi, ularning murakkabligi tufayli vujudga keladi. Bu tamoyil va qoidalarni har bir pedagog o'z tajribasi asosida yaratadi, lekin ularning qonuniyatlarini ilmiy bilimlar yordamida aniqlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Абдуллаева, Ш. А. (2017). *Хамкорлик педагогикаси*. Т.: Фан ва технология.
2. Абдуллаева, Ш.А. (2019). *Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития*. In *Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития* (pp. 4-10).
3. Абдуллаева, Ш. А., & Арипова, М. Г. (2021). Имитационная модель коллаборативных проектов по русской литературе. *Преподаватель XXI век*, (21), 188-202.
4. Виготский Л.С. *Мышление и речь*. Москва, Ленинград: Государственное социально-экономическое издательство, 1934 г. 362 с.